

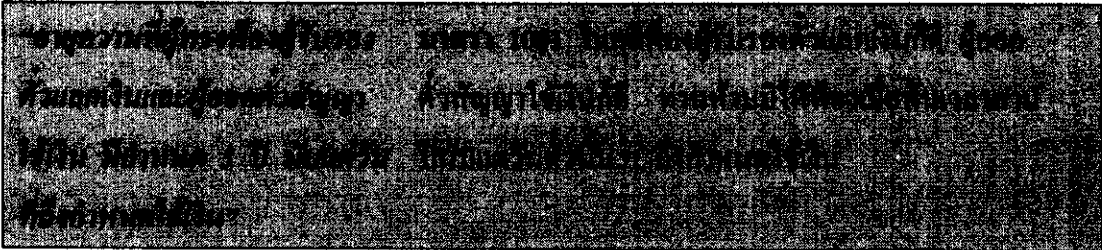
หมวด 5 อายุความ (PRESCRIPTION)

กำหนดเวลาตามมาตราต่าง ๆ ในกฎหมายตั๋วเงินตามที่ศึกษามานั้น เช่น มาตรา 903 ประกอบ 948, 927, 928, 944 ประกอบ 928, 960 ประกอบ 973, 990 และ 991 (2) กำหนดเวลาเหล่านั้นมิใช่อายุความ แต่อายุความหมายถึงกำหนดระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ว่าสิทธิเรียกร้องใด ๆ จะฟ้องร้องเสียได้ภายในกำหนดเวลาเท่านั้นเท่านั้น ถ้านำคดีมาฟ้องเกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้คดีนั้นย่อมขาดอายุความ ลูกหนี้มีสิทธิที่จะปฏิเสธการชำระหนี้ตามสิทธิเรียกร้องนั้นได้(มาตรา 193/9 และ 193/10)

สำหรับอายุความตามกฎหมายตั๋วเงินตั้งแต่มาตรา 1001-1003 เป็นกำหนดอายุความฟ้องร้องคู่สัญญาในตั๋วเงินให้ต้องรับผิดชอบ**แห่งตามมูลหนี้ในตั๋วเงิน**เท่านั้น ผู้ฟ้องคือเจ้าหนี้ตามตั๋วเงินนั้น ซึ่งอาจเป็นผู้ทรงในฐานะเจ้าหนี้ฟ้องคู่สัญญาซึ่งต้องรับผิดชอบตามตั๋วเงินในฐานะที่เป็นลูกหนี้ (มาตรา 1001-1002) หรืออาจเป็นคู่สัญญาคนหนึ่งคนใดที่ได้เข้าใช้เงินตามตั๋วเงินนั้นให้แก่ผู้ทรงไปแล้วใช้สิทธิฟ้องบรรดาคู่สัญญาคนก่อน ๆ ซึ่งเป็นลูกหนี้ด้วยกัน (มาตรา 1001, 1003) ก็ได้ นอกจากนี้เจ้าหนี้ตามตั๋วเงินอาจเลือกฟ้องตามมูลหนี้เดิมก่อนออกหรือโอนตั๋วเงินนั้นก็ได้ (ดูมาตรา 1005) และหากฟ้องตามมูลหนี้เดิม อายุความก็ต้องบังคับตามมูลหนี้เดิม³⁶ ดังนั้นการยกอายุความขึ้นต่อสู้จึงต้องยกให้ถูกต้องด้วย กล่าวคือ เฉพาะคดีที่ฟ้องตามมูลหนี้ในตั๋วเงินเท่านั้นที่จะยกอายุความตั๋วเงินตามมาตรา 1001-1003 ขึ้นต่อสู้ได้³⁷ อนึ่ง ถ้าเอกสารที่ฟ้องนั้นไม่มีสภาพเป็นตั๋วเงิน ก็จะใช้อายุความตามกฎหมายตั๋วเงินไม่ได้ (ดูคำพิพากษาฎีกาที่ 14/2498)

³⁶ อัมพร ณ ตะกั่วทุ่ง, เรื่องเดียวกัน, หน้า 314.

³⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 314.

มาตรา 1001 นี้เป็นบทบัญญัติให้เจ้าหน้าที่ตามมูลหนี้ในตัวเงินฟ้องคู่สัญญาซึ่งอยู่ในฐานะเป็นลูกหนี้ชั้นต้นให้รับผิดชอบตามตัวเงิน ซึ่งได้แก่ผู้รับรองตัวแลกเงิน (มาตรา 900 วรรคแรก และ 937) และผู้ออกตัวสัญญาใช้เงินซึ่งต้องผูกพันรับผิดชอบเช่นเดียวกับผู้รับรองตัวแลกเงิน (มาตรา 900 วรรคแรก, 986 วรรคแรก และ 937) ซึ่งเจ้าหน้าที่ฟ้องจะต้องฟ้องบุคคลดังกล่าวภายในเวลา 3 ปี นับแต่วันที่ตัวเงินนั้นถึงกำหนด กล่าวคือ ถ้าเป็นตัวแลกเงิน เจ้าหน้าที่ ต้องฟ้องผู้รับรองภายในเวลา 3 ปี นับแต่วันที่ตัวแลกเงินนั้นถึงกำหนดใช้เงินตามมาตรา 909 (4) และ 913 ถ้าเป็นตัวสัญญาใช้เงิน เจ้าหน้าที่ ต้องฟ้องผู้ออกตัวสัญญาใช้เงินภายในเวลา 3 ปี นับแต่วันที่ตัวสัญญาใช้เงินนั้นถึงกำหนดใช้เงินตามมาตรา 983 (3) และ 913 ประกอบมาตรา 985 วรรคแรก (คู่มือพิพากษาฎีกาที่ 514/2518)

อนึ่งในกรณีที่คู่สัญญาตกลงให้ผู้ทรงรอกวันถึงกำหนดใช้เงินเอง และผู้ทรงได้รอกวันถึงกำหนดใช้เงินเองตามที่ตกลงกันไว้ นั้น ดังนี้ อายุความย่อมเริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้ทรงได้รอกกลงไปนั้น (คู่มือพิพากษาฎีกาที่ 575/2507)

ข้อสังเกต (1) การฟ้องผู้รับอาวัลผู้ออกตัวสัญญาใช้เงิน ย่อมมีกำหนดอายุความเดียวกันกับผู้ออกตัวสัญญาใช้เงินนั้น (คู่มือพิพากษาฎีกาที่ 490/2518, 422/2521 และ 359/2522) เพราะรับผิดชอบเช่นเดียวกัน ตามมาตรา 940 วรรคแรกประกอบมาตรา 985 วรรคแรก อนึ่งการฟ้องผู้รับอาวัลผู้รับรองตัวแลกเงินก็ใช้อายุความเดียวกัน

(2) การฟ้องธนาคารที่รับรองเช็คตามมาตรา 900 วรรคแรกและ 993 วรรคแรก ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ จึงต้องใช้อายุความทั่วไปตามมาตรา 164 มีกำหนด 10 ปี

(3) กรณีที่ผู้รับอาวัลได้ใช้เงินให้ผู้ทรงตัวเงินไปแล้วไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ชัดแจ้ง ผู้รับอาวัลจะฟ้องให้บุคคลซึ่งตนประกันรับผิดชอบ มีอายุความ 10 ปี³⁸ แต่นักกฎหมายบางท่าน

³⁸ อัมพร ณ ตะกั่วทุ่ง, เรื่องเดียวกัน, หน้า 320.

เห็นว่ามียาอายุความเพียง 1 ปี ตามมาตรา 1002³⁹ เพราะต้องใช้อายุความตามประเภทของ
คู่สัญญาที่คนจะใช้สิทธิไล่เบี้ย⁴⁰

ตัวอย่าง อายุความที่ผู้ทรงฟ้องร้องผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินและผู้รับอาวัลตั๋วเงิน (มาตรา 1001)

1. คำพิพากษาฎีกาที่ 3340/2536

ชื่อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 928, 944, 985, 1001.

ผู้รับอาวัลตั๋วสัญญาใช้เงินมีความผูกพันเป็นอย่างเดียวกับผู้ออกตั๋ว ตามประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ มาตรา 940 บรรคหนึ่งการฟ้องให้ผู้ออกตั๋วรับผิดชอบตั๋วสัญญาใช้เงินต้องฟ้อง
ภายใน 3 ปีนับแต่วันตั๋วถึงกำหนดใช้เงิน ตามมาตรา 1001 ดังนั้นการฟ้องผู้รับอาวัลจึงต้องฟ้อง
ภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย

ตั๋วสัญญาใช้เงินไม่ได้ระบุเวลาใช้เงิน ถือว่าเป็นตั๋วสัญญาใช้เงินชนิดพึงใช้เงินเมื่อเห็นตาม
มาตรา 984 บรรคสองซึ่งตั๋วประเภทนี้จะพึงใช้เงินในวันขึ้นตั๋ว แต่ผู้ทรงต้องยื่นให้ใช้เงินภายใน
กำหนดเวลาซึ่งบังคับไว้เพื่อการยื่นให้รับรองตั๋วเงินชนิดให้ใช้เงินในเวลาหนึ่งภายหลังได้
เห็น ตามมาตรา 944 ประกอบมาตรา 985 สำหรับกำหนดเวลาขึ้นให้รับรองตั๋วเงินนั้น มาตรา 928
บัญญัติให้ผู้ทรงต้องนำตั๋วขึ้นเพื่อรับรองภายใน 6 เดือนนับแต่วันที่ลงในตั๋ว หรือภายใน
กำหนดช้าเร็วกว่านั้นตามแต่ผู้สั่งจ่ายจะได้ระบุไว้ ดังนั้นผู้ทรงตั๋วสัญญาใช้เงินชนิดพึงใช้เงินเมื่อ
ได้เห็นอาจนำตั๋วขึ้นให้ผู้ออกตั๋วใช้เงินได้ตั้งแต่วันออกตั๋ว ซึ่งก็คือวันที่ลงในตั๋วจนถึงวันครบ
กำหนด 6 เดือนนับแต่วันที่ลงในตั๋วอันเป็นวันสุดท้ายที่อาจยื่นให้ใช้เงินได้

ตั๋วสัญญาใช้เงินลงวันที่ 31 มกราคม 2520 ครบกำหนด 6 เดือนนับแต่วันที่ลงในตั๋วคือวันที่
31 กรกฎาคม 2520 ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวไม่ปรากฏว่าลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้ทรงตั๋วสัญญาใช้เงินนำตั๋ว
ไปยื่นให้ใช้เงินแต่อย่างใด จึงต้องถือว่าวันที่ 31 กรกฎาคม 2520 อันเป็นวันสุดท้ายที่อาจบังคับ
ให้ผู้ร้องซึ่งเป็นผู้รับอาวัลใช้เงินตามตั๋วสัญญาใช้เงินได้เป็นวันถึงกำหนดใช้เงิน กำหนดอายุ
ความ 3 ปี ต้องเริ่มนับแต่วันดังกล่าว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ผู้คัดค้านเพ่งใช้สิทธิของลูกหนี้
เรียกกร้องให้ผู้ร้องใช้เงินเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2530 จึงขาดอายุความ

³⁹ จิติ ดิงศภักดิ์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 145.

⁴⁰ เฉลิม ขงบุญเกิด, เรื่องเดียวกัน, หน้า 239.

2. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1401/2537

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/14, 193/30, 1001, 1754.

การผ่อนชำระหนี้ของจำเลยที่ 3 ผู้ค้ำประกันและอาวัลตัวเงินกระทำภายในกำหนด 1 ปี นับแต่จำเลยที่ 1 ลูกหนี้ถึงแก่กรรมจึงเป็นการรับสภาพหนี้ต่อเจ้าหนี้ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 193/14 เป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลง ต้องเริ่มนับอายุความกันใหม่ตามอายุความแห่งมูลหนี้เดิม นับแต่เมื่อเหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงนั้นสิ้นสุดลง

สัญญาเบิกเงินเกินบัญชีกฎหมายมิได้กำหนดไว้ว่ามีอายุความเท่าไรจึงถือตามกำหนดอายุความทั่วไป ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 193/30 คือมีกำหนด 10 ปี

อายุความที่ผู้ทรงตัวสัญญาใช้เงินจะฟ้องผู้รับอาวัลตัวสัญญาใช้เงินมีกำหนดสามปีนับแต่วันที่ตัวสัญญาใช้เงินแต่ละฉบับถึงกำหนดจ่ายเงิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1001 ประกอบด้วยมาตรา 940 และมาตรา 985

จำเลยที่ 3 ได้ผ่อนชำระหนี้ให้โจทก์ครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2527 และโจทก์ฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2530 จึงเป็นการฟ้องจำเลยที่ 3 ให้รับผิดชอบชำระเงินตามสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีภายในกำหนดอายุความ 10 ปี และฟ้องให้จำเลยที่ 3 รับผิดชอบชำระเงิน ในฐานะเป็นผู้รับอาวัลตัวสัญญาใช้เงินภายในกำหนด 3 ปี นับแต่เมื่อเหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงสิ้นสุดลง ฟ้องโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ

3. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5328/2537

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 982, 985, 1001. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 249.

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 985 วรรคแรก มิได้บัญญัติให้นำมาตรา 928 ซึ่งอยู่ในเรื่องการรับรองตัวแลกเงินมาใช้บังคับในเรื่องตัวสัญญาใช้เงินด้วย จะนำมาตรา 928 ใช้บังคับแก่ตัวสัญญาใช้เงินได้เพียงกรณีเดียว คือ กรณีตามมาตรา 986 วรรคสองซึ่งบัญญัติไว้ว่า ตัวสัญญาใช้เงินชนิดให้ใช้เงินในเวลาใดเวลาหนึ่งภายหลัง ได้เห็นตามมาตรา 913(4) ผู้ทรงจะต้องนำขึ้นให้ผู้ออกตัวจดรับรู้เพื่อรับรองการจ่ายเงินภายในเวลาดังกำหนดไว้ในมาตรา 928 แต่เมื่อตัวสัญญาใช้เงินพิพาทเป็นตัวสัญญาใช้เงินชนิดให้ใช้เงินเมื่อทวงถามตามมาตรา 913(3) ตอนต้น บทบัญญัติว่าด้วยตัวสัญญาใช้เงินไม่มีบทบัญญัติบังคับไว้อย่างกรณีตัวสัญญาใช้เงินชนิดให้ใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ภายหลัง ได้เห็น จึงต้องถือว่าตัวสัญญาใช้เงินที่ให้ใช้เงินเมื่อ

ทวงถามมีความหมายและผลบังคับต่างกับคำสั่งสัญญาชำระเงินเมื่อได้เห็นฉะนั้น โจทก์ผู้ทรงตัวสัญญาชำระเงินพิพาทจึงไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา 944 ประกอบด้วยมาตรา 985 วรรคแรก ที่จะต้องนำตัวขึ้นเพื่อให้ชำระเงินภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่ลงในตัว ดังนั้น หากคดีฟังได้ว่า โจทก์ได้มีหนังสือทวงถามให้จำเลยที่ 1 ผู้ออกคำสั่งสัญญาชำระเงินพิพาทและจำเลยที่ 2 ผู้รับอาวัลชำระเงินตามตัวแล้วจำเลยทั้งสองไม่ชำระ โจทก์ก็มีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสองให้รับผิดชอบชำระเงินได้

บทกฎหมายเกี่ยวกับอายุความเป็นบทตัดสิทธิของเจ้าหนี้จึงต้องแปลโดยเคร่งครัด เมื่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1001 บัญญัติว่า ในคดีฟ้องผู้ออกคำสั่งสัญญาชำระเงิน ห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาสามปีนับแต่วันตัวนั้น ๆ ถึงกำหนดชำระเงินเช่นนี้จะแปลว่ากำหนดสามปีต้องนับแต่วันที่ออกตัวนั้น ไม่ได้ เมื่อคำสั่งสัญญาชำระเงินพิพาทเป็นคำสั่งสัญญาชำระเงินชนิดให้ชำระเงินเมื่อทวงถาม วันที่โจทก์ทวงถาม จำเลยทั้งสองให้ชำระเงินตามคำสั่งสัญญาชำระเงินคือวันที่ 4 กันยายน 2528 จึงเป็นวันเริ่มต้นถึงกำหนดชำระเงินเพราะก่อนวันที่โจทก์ทวงถามจำเลยทั้งสองยังไม่มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบในการชำระเงินตามคำสั่งสัญญาชำระเงินพิพาท เพียงแต่ว่าโจทก์มีสิทธิจะเรียกร้องทวงถามให้ชำระเงินได้ทันทีและจำเลยทั้งสองก็มีสิทธิจะชำระเงินได้ทันทีโดยโจทก์ไม่ต้องทวงถามเท่านั้น ตามหลักทั่วไปในมาตรา 203 และเมื่อวันสุดท้ายแห่งอายุความเป็นวันอาทิตย์ที่ 4 กันยายน 2531 ซึ่งเป็นวันหยุดก็ต้องนับวันที่เริ่มทำงานใหม่เข้าด้วยตามมาตรา 161 เดิม โจทก์ฟ้องคดีในวันที่ 5 กันยายน 2531 จึงยังไม่พ้นเวลาสามปี คดีโจทก์ไม่ขาดอายุความ

จำเลยทั้งสองให้การต่อสู้คดีโดยมิได้ยกประเด็นว่าคำสั่งสัญญาชำระเงิน ไม่มีมูลหนี้ขึ้นเป็นข้อต่อสู้ และศาลชั้นต้นก็ไม่ได้กำหนดเป็นประเด็นข้อพิพาทไว้ แม้ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์จะยกขึ้นวินิจฉัย ก็เป็นการวินิจฉัยนอกประเด็นข้อต่อสู้ การที่จำเลยทั้งสองฎีกาว่า คำสั่งสัญญาชำระเงินพิพาท ไม่มีมูลหนี้จึงถือว่าเป็นข้อที่มิได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 249 วรรคหนึ่ง

4. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1062/2540 (ประชุมใหญ่)

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/12, 204, 913, 1001.

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 169 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ ณ ขณะนั้น กำหนดให้อายุความเริ่มนับแต่ขณะที่อาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้เป็นต้นไป เมื่อคำสั่งสัญญาชำระเงินพิพาทกำหนดไว้ชัดเจนว่า ผู้ออกคำสั่งสัญญาชำระเงินแก่โจทก์เมื่อทวงถาม ดังนั้น วันถึงกำหนดชำระเงินของคำสั่งสัญญาชำระเงินพิพาทจึงหมายถึงวันที่โจทก์

ทวงถามให้ใช้เงินตามความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 9013(3) หาใช้ถึงกำหนดใช้เงินในวันออกตั๋วไม่ทั้งได้มีการทวงถามให้ผู้ออกตั๋วและจำเลยทั้งสี่ซึ่งเป็นผู้รับอาวัลชำระหนี้ตามตั๋วสัญญาใช้เงินพิพาทแล้ว อายุความจึงไม่อาจเริ่มนับจากวันที่ออกตั๋วได้

ในหนังสือบอกกล่าวทวงถามของโจทก์ได้ให้เวลาจำเลยทั้งสี่ชำระหนี้ตามตั๋วสัญญาใช้เงินให้เสร็จสิ้นภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว หมายความว่าโจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้จะเรียกให้จำเลยทั้งสี่ชำระหนี้ก่อนถึงกำหนดเวลานั้นหาได้ไม่ แต่จำเลยทั้งสี่ซึ่งเป็นลูกหนี้จะชำระหนี้ก่อนกำหนดนั้นได้ หากพ้นกำหนดดังกล่าวแล้วไม่ชำระก็ถือว่าจำเลยทั้งสี่ผิดนัด โจทก์อาจบังคับให้จำเลยทั้งสี่ชำระหนี้ตามตั๋วสัญญาใช้เงินพิพาทในฐานะผู้รับอาวัลได้ นับแต่วันครบกำหนดตามหนังสือทวงถามแล้วเป็นต้นไป วันครบกำหนด 7 วัน ตามหนังสือทวงถามคือวันที่ 19 กันยายน 2533 อายุความจึงเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 20 กันยายน 2533 เป็นต้นไปหาใช้เริ่มนับแต่วันที่จำเลยทั้งสี่ได้รับหนังสือบอกกล่าวทวงถามไม่เมื่อโจทก์ฟ้องคดีวันที่ 14 กันยายน 2536 ยังไม่ครบกำหนด 3 ปี คดีโจทก์จึงยังไม่ขาดอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1001

5. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6948/2541

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30, 694, 1001.

ห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. ออกตั๋วสัญญาใช้เงินฉบับแรกลงวันที่ 19 กรกฎาคม 2527 และทำสัญญารับชำระหนี้ให้แก่โจทก์โดยตกลงชำระเงินตามตั๋วสัญญาใช้เงินคืนภายใน 134 วัน และออกตั๋วสัญญาใช้เงินฉบับหลัง ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2528 และทำสัญญารับชำระหนี้ให้แก่โจทก์ โดยตกลงจะชำระเงินตามตั๋วสัญญาใช้เงินคืนให้แก่โจทก์ภายใน 90 วัน เห็นได้ว่ามูลหนี้แม้จะเกิดจากตั๋วสัญญาใช้เงินทั้งสองฉบับ แต่การที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. ได้ทำสัญญารับชำระหนี้คืนให้แก่โจทก์ ในเมื่อมีการผิดนัดตามตั๋วสัญญาใช้เงินทั้งสองฉบับนั้นเป็นข้อตกลงอันเป็นสัญญาอีกฉบับหนึ่งอันเป็นสัญญาชำระหนี้แยกต่างหากจากตั๋วสัญญาใช้เงินห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. จึงต้องผูกพันตามสัญญาชำระหนี้ ดังนั้น แม้จะฟังว่าสิทธิเรียกร้องตามตั๋วสัญญาใช้เงินซึ่งมีอายุความ 3 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1001 จะขาดอายุความฟ้องร้องแล้วทั้งสองฉบับแต่ห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. ยังต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ตามสิทธิเรียกร้องอันเกิดแก่สัญญาชำระหนี้ สิทธิเรียกร้องตามสัญญาชำระหนี้ไม่มีบทกฎหมายบัญญัติอายุความ

ไว้เป็นอย่างอื่น จึงมีอายุความ 10 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30 แม้
จำเลยซึ่งเป็นผู้ค้าประกันจะมีสิทธิยกข้ออ้างตามมาตรา 694 ขึ้นต่อสู้โจทก์ได้แต่เมื่อฟังได้ว่า
ฟ้องโจทก์ไม่ขาดอายุความจำเลยจึงต้องรับผิดตามสัญญาจำประกันคือโจทก์

6. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5314/2544

ชื่อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/14, 193/15, 1001 พระราชบัญญัติ
ล้มละลาย มาตรา 94(1)

มูลหนี้ตามตัวสัญญาใช้เงินมีอายุความ 3 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา 1001 การที่เจ้าหนี้ได้นำหนี้ตามตัวสัญญาใช้เงินฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลายก่อนที่ตัว
สัญญาใช้เงินแต่ละฉบับจะครบกำหนดอายุความ เป็นการฟ้องคดีเพื่อตั้งหลักฐานสิทธิ
เรียกร้อง ไม่ใช่เป็นเพียงเพื่อให้จัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้ล้มละลายแต่อย่างเดียว ทำให้อายุ
ความสะดุดหยุดลงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 173 (เดิม) แม้ต่อมาเจ้าหนี้
ได้ถอนฟ้องคดีล้มละลายอันเป็นผลให้ไม่นับว่าเป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลงตามมาตรา
174(เดิม) ก็ตาม แต่เมื่อพ้นกำหนดอายุความตามตัวสัญญาใช้เงินแล้ว ลูกหนี้ได้ทำสัญญารับ
สภาพหนี้ยอมรับผิดคดีใช้หนี้ต่อเจ้าหนี้ถือว่าลูกหนี้ได้ละเสียซึ่งอายุความที่ครบบริบูรณ์
และเริ่มนับอายุความใหม่ตั้งแต่วันรับสภาพหนี้ เมื่อเจ้าหนี้อื่นคำขอรับชำระหนี้ก่อนครบกำหนด
อายุความซึ่งมีกำหนดเวลา 3 ปี เจ้าหนี้อื่นมีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้

7. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4072/2545

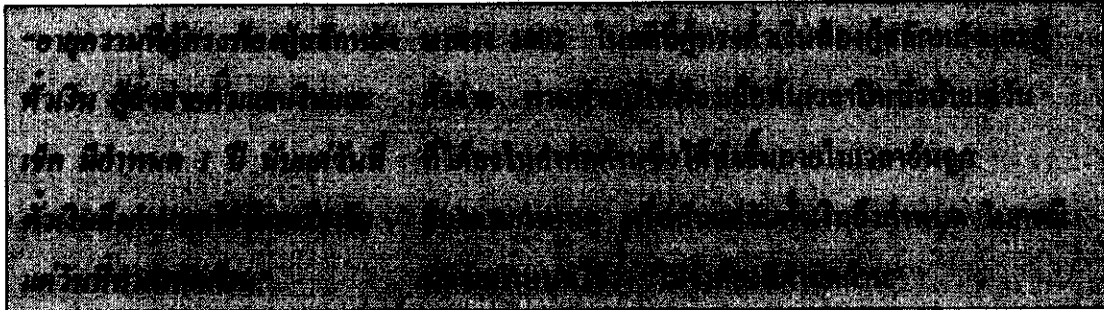
ชื่อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 913, 1001 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความแพ่ง มาตรา 59, 84 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจ
เครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30

จำเลยที่ 4 ซึ่งเป็นผู้ค้าประกันไม่ได้ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในคำให้การ มีแต่จำเลย
ที่ 1 ซึ่งเป็นลูกหนี้และจำเลยที่ 3 ซึ่งเป็นผู้ค้าประกันให้การยกอายุความขึ้นต่อสู้แต่เนื่องจากมูล
ความแห่งคดีเป็นการชำระหนี้ซึ่งแบ่งแยกจากกันมิได้ การยกอายุความขึ้นต่อสู้ของจำเลย
ที่ 1 และที่ 3 จึงถือได้ว่าเป็นการทำแทนจำเลยที่ 4 ด้วย

ตัวสัญญาใช้เงินพิพาทกำหนดวันชำระเงินเมื่อทวงถามตามประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ มาตรา 913(3) ประกอบกับมาตรา 985 ซึ่งอายุความจะเริ่มนับก็ต่อเมื่อโจทก์ได้ใช้สิทธิ
ทวงถามจำเลยที่ 1 และที่ 2 ผู้ออกตัวแล้ว เมื่อโจทก์มีหนังสือทวงถามไปยังจำเลยที่ 1 ส่วนการ

ทวงถามจำนวนที่ 2 ได้ประกาศทางหนังสือพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2539 และ โจทก์ฟ้องคดีนี้เมื่อ วันที่ 30 สิงหาคม ปีเดียวกัน จึงอยู่ภายในกำหนดอายุความ 3 ปี ตามมาตรา 1001

โจทก์เป็นสถาบันการเงินมีสิทธิคิดดอกเบี้ยตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งออก โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจ เครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 30(2) ข้อกฎหมายดังกล่าวศาลรู้ได้เอง โดยโจทก์ไม่ต้อง สืบพยานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84 โจทก์จึงมีสิทธิคิดดอกเบี้ยใน อัตราร้อยละ 16.5 ตามที่ปรากฏในตั๋วสัญญาใช้เงิน

มาตรานี้กำหนดอายุความฟ้องผู้สละหลังตัวแลกเงิน ตัวสัญญาใช้เงินและเช็ค และอายุ ความฟ้องผู้ส่งจ่ายตัวแลกเงินรวมทั้งผู้ส่งจ่ายเช็คด้วย ซึ่งผู้ทรงต้องฟ้องคู่สัญญาดังกล่าวภายใน 1 ปี และอายุความ 1 ปีนั้นเริ่มนับตั้งแต่วันที่ได้ลงในคำคัดค้านภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 960) (ในกรณีที่มีการทำคำคัดค้านการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงิน) หรือนับแต่วันที่ ตัวเงินนั้นถึงกำหนด (ตามมาตรา 909 (4) ประกอบ 913, 983 (3) ประกอบ 913 และ 985 วรรคแรก, 987 และ 988 (6) ในกรณีที่ข้อกำหนดไว้ในตัวเงินนั้นว่า “ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน” (มาตรา 915 (2), 964))

อนึ่งตัวแลกเงินที่ผู้ทรงไม่จำเป็นต้องทำคำคัดค้านในกรณีอื่น ๆ ก็ต้องนับอายุความตั้งแต่ว่า วันตัวแลกเงินถึงกำหนดด้วย เช่น

-ในกรณีที่ทำคำคัดค้านการไม่รับรองแล้ว ก็ไม่ต้องยื่นตัวให้ใช้เงินและไม่ต้องคัดค้าน การไม่ใช้เงินอีก (มาตรา 960 วรรค 4) หรือ

-ในกรณีที่ผู้ส่งจ่ายเป็นคนล้มละลาย (มาตรา 959 ข) (3) และ 960 วรรคท้าย หรือ

-ในกรณีที่เป็นตัวแลกเปลี่ยนภายในประเทศ หากผู้ส่งจ่ายได้บันทึกข้อความลงในตัวว่า บอกรับไม่รับรองหรือใช้เงินทั้งลงวันที่ไว้ด้วย (มาตรา 965)

สำหรับอายุความฟ้องผู้ส่งจ่ายและผู้สลักหลังเช็คนั้น สภาพของเช็คเป็นตราสารที่สั่งให้ ธนาคารจ่ายเงินเมื่อผู้ทรงทวงถาม และวันที่ผู้ทรงมีสิทธิทวงถาม ได้ก็คือวันที่ลงในเช็คนั้นหรือ วันออกเช็คนั้นเป็นต้นไป ดังนั้นอายุความฟ้องผู้ส่งจ่ายเช็คและผู้สลักหลังเช็คจึงเริ่มนับตั้งแต่วันที่ออกเช็ค (หรือวันที่ลงในเช็ค) เป็นต้นไป มิใช่เริ่มนับตั้งแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธการ จ่ายเงินตามเช็คนั้น (คู่คำพิพากษาฎีกาที่ 161/2518) และมีใช้เริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้ทรงได้รับเช็ค จากผู้ส่งจ่าย (คำพิพากษาฎีกาที่ 1657-1658/2516) สำหรับการฟ้องผู้ออกเช็คในคดีอาญาตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คฯ อายุความเริ่มนับตั้งแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธการ จ่ายเงิน เพราะถือว่าเป็นวันที่ผู้เสียหาย (ผู้ทรง) ได้รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดแล้ว และการฟ้องคดีอาญาดังกล่าวไม่กระทบกระทั่งอายุความในคดีแพ่ง เพราะความรับผิดทางแพ่ง ตามกฎหมายตัวเงิน มิได้อาศัยมูลของคดีอาญา (คู่คำพิพากษาฎีกาที่ 409/2511)

ข้อสังเกต

(1) การฟ้องผู้รับอาวัลผู้ส่งจ่ายและผู้สลักหลังตัวแลกเปลี่ยนและเช็ค ต้องใช้อายุความ เช่นเดียวกับฟ้องผู้ส่งจ่าย หรือผู้สลักหลังซึ่งตนประกัน (คู่คำพิพากษาฎีกาที่ 192/2518) และการฟ้องผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้าคู่สัญญาคนใดคนหนึ่งในตัวแลกเปลี่ยน ก็ต้องใช้อายุความ เช่นเดียวกับฟ้องคู่สัญญาที่ถูกเขารับรองเพื่อแก้หน้านั้น

(2) ตัวเงินที่ส่งจ่ายล่วงหน้าหรือออกล่วงหน้าและยังไม่ถึงกำหนดใช้เงิน ผู้ทรงอาจนำไปขายลดให้แก่ธนาคาร, บริษัทเงินทุน หรือนักธุรกิจด้วยกัน ฯลฯ ปกติผู้ทรงจะถูกขอร้องให้ ทำสัญญาขายลดตัวเงินนั้น อายุความการฟ้องตามสัญญาซื้อลดตัวเงินดังกล่าวมีอายุความ 10 ปี ตามมาตรา 164 (คู่คำพิพากษาฎีกาที่ 855/2520)

ตัวอย่าง อายุความที่ผู้ทรงฟ้องร้องผู้ส่งจ่ายตัวเงิน (มาตรา 1002)

1. คำพิพากษาฎีกาที่ 626/2542

ชื่อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30, 1002.

พระราชบัญญัติ สัมละลาย มาตรา 94, 96, 104.

ลูกหนี้ที่ 3 เป็นผู้ส่งจ่ายตัวแลกเงินให้แก่บริษัท ข.มีเจ้าหนี้เป็นผู้รับรองตัวแลกเงินตามคำขอของลูกหนี้ที่ 3 โดยมีข้อตกลงว่าหากเจ้าหนี้ต้องรับผิดชอบใช้เงินตามตัวแลกเงินดังกล่าว ลูกหนี้ที่ 3 ยินยอมรับผิดชอบใช้ให้แก่เจ้าหนี้จนครบพร้อมด้วยดอกเบี้ยต่อมาเจ้าหนี้จ่ายเงินให้แก่บริษัท ข.ตามจำนวนในตัวแลกเงิน แต่ลูกหนี้ที่ 3 ผิดนัดไม่ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ ดังนั้นเมื่อคำขอของลูกหนี้ที่ 3 ที่ขอให้เจ้าหนี้รับรองตัวแลกเงินให้แก่บริษัท ข. ทำขึ้นในวันเวลาเดียวกันกับที่ลูกหนี้ที่ 3 ได้ออกตัวแลกเงิน จึงถือได้ว่าเป็นคำเสนอให้เจ้าหนี้รับรองและยินยอมต่อเจ้าหนี้ให้เจ้าหนี้มีสิทธิจะเรียกร้องให้ลูกหนี้ที่ 3 รับผิดชอบเจ้าหนี้ตามจำนวนเงินในตัวแลกเงินที่ได้ส่งจ่าย อีกทั้งลูกหนี้ที่ 3 ยังเสนอ ให้สิทธิต่อเจ้าหนี้ยินยอมจะขอใช้เงินให้แก่เจ้าหนี้จนครบถ้วนหากเรียกคืนตามตัวแลกเงินที่ยังขาดอยู่พร้อมดอกเบี้ยซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยนอกเหนือจากตัวแลกเงิน ตลอดจนลูกหนี้ที่ 3 ยอมขอใช้ค่าใช้จ่ายใด ๆ ที่เจ้าหนี้ต้องจ่ายไปเกี่ยวกับการที่เจ้าหนี้ต้องรับผิดชอบแทนลูกหนี้ที่ 3 และยอมให้เจ้าหนี้หักเงินจากบัญชีเงินฝากของลูกหนี้ที่ 3 ถ้ามีเงินฝากอยู่กับเจ้าหนี้โดยไม่ต้องแจ้งให้ลูกหนี้ที่ 3 ทราบล่วงหน้าอีกด้วยการที่เจ้าหนี้ได้จ่ายเงินให้แก่บริษัท ข. ตามที่ลูกหนี้ที่ 3 ขอให้เจ้าหนี้จ่ายเงิน ถือได้ว่าเจ้าหนี้ตกลงหรือยินยอมปฏิบัติตามคำขอของลูกหนี้ที่ 3 เป็นการสนองความประสงค์ของลูกหนี้ที่ 3 แล้ว เกิดเป็นสัญญาผูกพันกันตามที่ตกลงนั้น เมื่อสิทธิเรียกร้อง อันเกิดจากคำขอให้รับรองตัวแลกเงินที่ลูกหนี้ที่ 3 ได้ตกลงไว้กับเจ้าหนี้ไม่มีบทกฎหมายบัญญัติอายุความไว้เป็นอย่างอื่น จึงมีอายุความ 10 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30

2. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4383/2545

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 904, 1002, 921 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 55

เช็คพิพาทระบุชื่อโจทก์เป็นผู้รับเงิน แต่ไม่ได้ขีดฆ่าคำว่าผู้ถือจึงเป็นเช็คที่สั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือด้วย หากมีการสลักหลังเช็คที่สั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 921 ประกอบด้วยมาตรา 989 จึงบัญญัติว่าเป็นเพียงประกัน (อ่าววล) สำหรับผู้ส่งจ่าย หาได้ถือเป็นผู้สลักหลังไม่ ดังนั้น การที่โจทก์สลักหลังเช็คพิพาท ไม่ว่าจะเป็นการกระทำเพื่อเรียกเก็บเงินผ่านบัญชีของผู้อื่นซึ่งเป็นตัวแทนของโจทก์ หรือ โอนเช็คพิพาทไป เมื่อเช็คพิพาทถูกธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน โจทก์ได้เช็คพิพาทกลับมาครอบครอง โจทก์ย่อมมีฐานะเป็นผู้ทรงเช็คพิพาท ตามมาตรา 904 ไม่อยู่ในฐานะผู้สลักหลัง โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยผู้ส่ง

จ่ายภายในอายุความ 1 ปีนับแต่วันที่เช็กพิพาทถึงกำหนดตามมาตรา 1002 ไม่ใช่กรณีที่จะบังคับ
ตามมาตรา 1003ซึ่งมีอายุความ 6 เดือน นับแต่วันที่ผู้สละหลังถือเอาตัวเงินและใช้เงิน

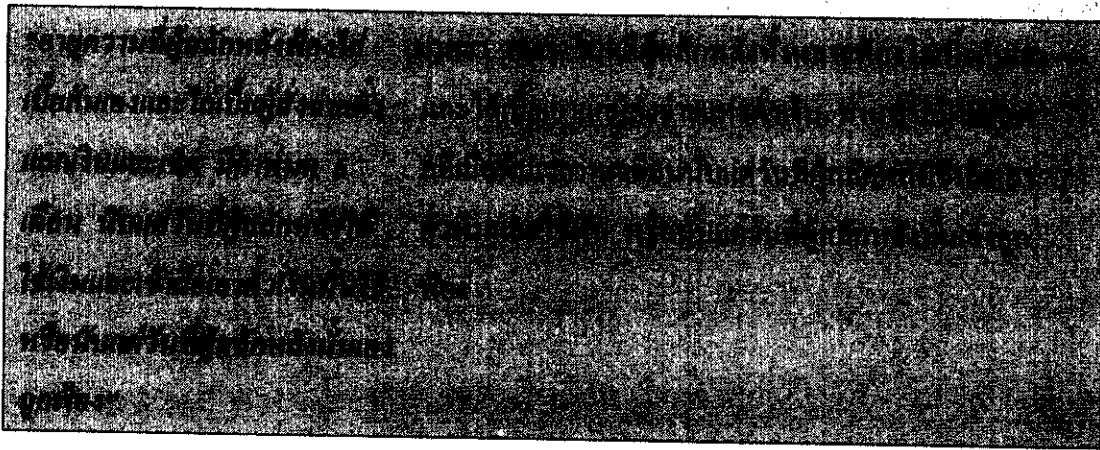
ผู้ทรงเช็กที่จะมีอำนาจฟ้องผู้สั่งจ่ายให้ใช้เงินตามเช็ก มิได้จำกัดเฉพาะผู้ทรงเช็กขณะที
ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินเท่านั้น ผู้ที่รับ โอนเช็กมาโดยสุจริตหลังจากธนาคารปฏิเสธการ
จ่ายเงินก็เป็นผู้ทรงเช็กที่มีอำนาจฟ้องผู้สั่งจ่ายให้ใช้เงินตามเช็กได้ ดังนั้น โจทก์จะเป็นผู้ทรงเช็ก
พิพาทขณะทีธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินหรือไม่ แต่เมื่อโจทก์เป็นผู้ทรงเช็กพิพาทขณะยื่น
ฟ้อง โจทก์ย่อมมีอำนาจฟ้อง

3. ตัวอย่าง อายุความที่ผู้ทรงฟ้องร้องผู้รับอาวัล (มาตรา 1002)

คำพิพากษาฎีกาที่ 9539/2544

ชื่อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1002

เช็กเป็นตัวเงินประเภทหนึ่งที่ผู้สั่งจ่ายสั่งให้ธนาคาร ใช้เงินเมื่อทวงถามซึ่งผู้ทรงเช็กมีสิทธิ
ทวงถามให้ธนาคาร ใช้เงินตั้งแต่วันที่ออกเช็กซึ่งหมายถึงวันที่ลงในเช็ก มิใช่หมายถึงวันที่ผู้สั่งจ่าย
เขียนเช็กหรือมิใช่วันที่ผู้ทรงเช็กยื่นเช็กแล้วธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน กำหนดอายุความ
1 ปีที่ผู้ทรงเช็กฟ้องผู้สั่งจ่ายจึงเริ่มนับตั้งแต่วันที่ลงในเช็กอันเป็นวันที่ผู้ทรงอาจบังคับตามสิทธิ
เรียกร้องได้เป็นต้นไป เมื่อโจทก์และจำเลยตกลงกันให้จำเลยขีดนำวันออกเช็กเดิมออกเช็กพิพาท
จึงเป็นเช็กที่มีได้ลงวันออกเช็ก และแสดงให้เห็นเจตนาว่าจำเลยยินยอมให้โจทก์ลงวัน
ออกเช็กวันใดวันหนึ่งก็ได้ตามที่โจทก์เห็นสมควร การที่โจทก์ไม่ลงวันออกเช็กในครั้งแรกที่นำ
เช็กพิพาทไปยื่น ธนาคารจึงชอบที่จะปฏิเสธการ ใช้เงินได้เพราะตราสารที่นำไปยื่นนั้นมียกการ
ขาดตกบกพร่องไม่สมบูรณ์อันจะถือว่าเป็นเช็กและเมื่อโจทก์นำตราสารนั้นมาลงวันออกเช็กใน
ครั้งหลังเพื่อให้สมบูรณ์เป็นเช็กก็เป็นสิทธิที่โจทก์ย่อมกระทำได้ อายุความจึงเริ่มนับตั้งแต่วันที่
ออกเช็กหรือลงในเช็กในครั้งหลังเป็นต้นไป โจทก์ฟ้องคดีนี้ภายหลังเช็กพิพาทถึงกำหนดแล้ว
ประมาณ 3 เดือนเศษคดีของโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ

ผู้สกลหลังคนก่อน ๆ คนหนึ่งคนใด อาจถูกผู้ทรงบังคับไล้เบี้ย หากผู้สกลหลังคนนั้น ได้ใช้เงินแล้วยอมเข้าถือเอาตัวแลกเงินนั้น (มาตรา 970) ในการที่จะนำไปใช้บังคับเอาแก่ผู้ สกลหลังคนก่อน ๆ และผู้สั่งจ่าย (มาตรา 967 วรรคสาม) ซึ่งต้องฟ้องภายในกำหนดอายุ ความ 6 เดือน และกำหนดอายุความ 6 เดือนเริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้สกลหลังเข้าถือเอาตัวเงินและ ได้ใช้เงินตามตัวเงินนั้น หรือ 6 เดือน นับตั้งแต่วันที่ผู้สกลหลังคนนั้นเองถูกฟ้อง แม้ว่าจะยัง มิได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด (ไม่ว่าในศาลชั้นใด) ให้ผู้สกลหลังคนที่เข้าถือเอาตัวเงินนั้นต้องรับ ผิดใช้เงินตามตัวเงินนั้นก็ตาม ก็ต้องเริ่มนับอายุความทันที (ดูคำพิพากษาฎีกาที่ 628/2504 และ 608/2518)

ตัวอย่าง

ตัวแลกเงินฉบับหนึ่ง มี ก. เป็นผู้สั่งจ่าย ข. เป็นผู้จ่าย ค., ง. และ จ. เป็นผู้สกลหลัง ตามลำดับโดยมี ฉ. เป็นผู้ทรง กรณีที่ ฉ. มีสิทธิฟ้องไล้เบี้ย ฉ. ไล้เบี้ย ง. ง. ใช้เงินและเข้า ถือเอาตัวแลกเงินนั้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2525 (มาตรา 970, 967 วรรคสาม) ง. จะฟ้อง ค. ผู้ สกลหลังคนแรกหรือจะฟ้อง ก. ผู้สั่งจ่ายได้ตามมาตรา 967 วรรคสาม ภายในกำหนด 6 เดือน คืออย่างช้าภายในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2526

ข้อสังเกต

- (1) กรณีที่ผู้สกลหลังเช็คผู้ถือ ได้ใช้เงินให้แก่ผู้ทรงแล้ว จะใช้สิทธิไล้เบี้ยผู้สั่งจ่ายต้อง

ใช้อายุความ 1 ปี ตามมาตรา 1002⁴¹ มิใช่ 6 เดือน ตามมาตรา 1003 เพราะมิได้อยู่ในฐานะเป็นผู้สละหลัง (ดูหมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 545/2521)

(2) มาตรา 1002 เป็นเรื่องผู้ทรงฟ้องผู้สละหลังและผู้ส่งจ่ายตัวเงินโดยตรง แต่มาตรา 1003 นี้เป็นเรื่องผู้สละหลังถูกผู้ทรงบังคับให้ใช้เงินหรือได้ใช้เงินให้แก่ผู้ทรงแล้ว จึงได้ไปโต้แย้งกับผู้สละหลังและผู้ส่งจ่ายที่ต้องรับผิดชอบ⁴²

ตัวอย่าง อายุความที่ผู้สละหลังฟ้องโต้แย้งผู้สละหลังตัวเงินด้วยตนเอง และฟ้องโต้แย้งผู้ส่งจ่ายตัวเงิน (มาตรา 1003)

1. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6339-6340/2539

ชื่อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 920, 989, 1003.

เช็คพิพาทเป็นเช็คระบุชื่อมอบโอนให้กันได้ด้วยสละหลังและส่งมอบ โจทก์สละหลังเช็คพิพาทแล้วส่งมอบให้ธนาคารก.เพื่อขายลคเช็ค ย่อมโอนไปซึ่งบรรดาสิทธิอันเกิดแต่เช็คนั้นธนาคารก. จึงเป็นผู้ทรงเช็คโดยชอบ และเมื่อนำเช็คไปเรียกเก็บเงินจึงมิใช่การเรียกเก็บเงินในฐานะที่โจทก์ยังเป็นผู้ทรงเช็คอยู่ครั้นเมื่อธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงิน โจทก์ได้ชำระเงินตามเช็คให้ธนาคารก.และรับเช็คพิพาทคืนมา โจทก์จึงอยู่ในฐานะผู้สละหลังหาใช่ผู้ทรงเช็ค ขณะนั้น มิใช่ต้องฟ้องโต้แย้งเอาแก่จำเลยซึ่งเป็นผู้ส่งจ่ายภายในเวลา 6 เดือนนับแต่วันที่โจทก์เข้าถึงเอาเช็คพิพาทและใช้เงิน

2. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4383/2545

ชื่อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 904, 1002, 921 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55

เช็คพิพาทระบุชื่อ โจทก์เป็นผู้รับเงิน แต่ไม่ได้ขีดนำคำว่าผู้ถือจึงเป็นเช็คที่สั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือด้วย หากมีการสละหลังเช็คที่สั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 921 ประกอบด้วยมาตรา 989 จึงบัญญัติว่าเป็นเพียงประกัน (อาวัล) สำหรับผู้ส่งจ่าย หาได้ถือว่าเป็นผู้สละหลังไม่ ดังนั้น การที่โจทก์สละหลังเช็คพิพาท ไม่ว่าจะเป็นการกระทำเพื่อเรียกเก็บเงินผ่านบัญชีของผู้อื่นซึ่งเป็นตัวแทนของ โจทก์ หรือ โอนเช็คพิพาทไป เมื่อเช็ค

⁴¹ จิตติ ดิงศภัทย์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 145.

⁴² เฉลิม ขงบุญเกิด, เรื่องเดียวกัน, หน้า 184.

พิพาทถูกธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน โจทก์ได้เช็คพิพาทกลับมาครอบครอง โจทก์ย่อมมีฐานะ
เป็นผู้ทรงเช็คพิพาท ตามมาตรา 904 ไม่อยู่ในฐานะผู้สลักหลัง โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยผู้สั่ง
จ่ายภายในอายุความ 1 ปี นับแต่วันที่เช็คพิพาทถึงกำหนดตามมาตรา 1002 ไม่ใช่กรณีที่จะบังคับ
ตามมาตรา 1003ซึ่งมีอายุความ 6 เดือน นับแต่วันที่ผู้สลักหลังถือเอาตัวเงินและใช้เงิน

ผู้ทรงเช็คที่จะมีอำนาจฟ้องผู้สั่งจ่ายให้ใช้เงินตามเช็ค มิได้จำกัดเฉพาะผู้ทรงเช็คขณะ
ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินเท่านั้น ผู้ที่รับโอนเช็คมาโดยสุจริตหลังจากธนาคารปฏิเสธการ
จ่ายเงินก็เป็นผู้ทรงเช็คที่มีอำนาจฟ้องผู้สั่งจ่ายให้ใช้เงินตามเช็คได้ ดังนั้น โจทก์จะเป็นผู้ทรงเช็ค
พิพาทขณะที่ยังธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินหรือไม่ แต่เมื่อ โจทก์เป็นผู้ทรงเช็คพิพาทขณะยื่น
ฟ้อง โจทก์ย่อมมีอำนาจฟ้อง

ตัวอย่าง กรณีใช้อายุความ 10 ปี (กรณีไม่ต้องด้วยมาตรา 1001-1003)

1. คำพิพากษาฎีกาที่ 2321/2528

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 75, 76, 164, 821, 900, 914

จำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 2 ทำสัญญาขายลดตัวเงินกับ โจทก์ต่อมาจำเลยที่ 2 มอบเช็คให้ ส.
นำไปแลกเงินจาก โจทก์ โดยมีจดหมายไปถึงพนักงานสินเชื่อของโจทก์ให้จัดการ เรื่องแลกเช็ค
กระดาษที่เขียนก็เป็นกระดาษแบบพิมพ์ของ จำเลยที่ 1 มิตรและชื่อโรงพยาบาลบนหัวกระดาษ
ข้อความก็ ระบุว่ากำลังขายโรงพยาบาลจำเลยที่ 1 เช่นนี้ ย่อมทำให้ โจทก์เข้าใจว่าเช็คดังกล่าว
เป็นเช็คที่โรงพยาบาลจำเลยที่ 1 เป็นผู้ทรงและเงินที่แลกเปลี่ยนนั้นต้องนำไปใช้ในกิจการ
ของ โรงพยาบาลจำเลยที่ 1 ดังนั้นแม้จำเลยที่ 2 ซึ่งเป็น กรรมการผู้จัดการบริษัทจำเลยที่ 1 ลงชื่อ
สลักหลังแต่ผู้เดียว โดยมีได้ประทับตราบริษัทจำเลยที่ 1 ตามข้อบังคับของบริษัทจำเลยที่ 1 ก็
ตามแต่พฤติการณ์ดังกล่าวย่อมแสดงว่า จำเลยที่ 1 รู้แล้วยอมให้จำเลยที่ 2 เช็ดตัวจำเลยที่ 2 ออก
แสดงเป็นตัวแทนของจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 จึง ต้องรับผิดชอบ

สิทธิเรียกร้องอันเนื่องมาจากสัญญาซื้อขายลดตัวเงินมี อายุความฟ้องร้อง 10 ปี

2. คำพิพากษาฎีกาที่ 3506/2528

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 164, 921, 940, 989, 1002, 1003

จำเลยสั่งจ่ายเช็คให้แก่ผู้ถือ โจทก์ผู้ทรงได้สลักหลังเช็คนั้น โดยมีได้ ระบุข้อความใด ๆ ไว้
แล้วนำไปขายลดให้แก่บุคคลภายนอกผู้รับซื้อเช็คไว้ ย่อมเป็นผู้ทรงการสลักหลังของ โจทก์เป็น

เพียงประกันหนี้ตามเช็คที่จำเลย จะต้องรับผิดชอบผู้ทรงใจทักข่มอยู่ในฐานะผู้ค้ำประกันหนี้ตาม
เช็คของจำเลยเมื่อผู้ทรงรับเงินตามเช็คไม่ได้และใจทักได้ชำระหนี้ให้แก่ผู้ทรง แทนจำเลย ไปข่ม
เข้ารับช่วงสิทธิของผู้ทรงที่จะไล่เบี้ยเอาจากจำเลยสิทธิเรียกร้องของใจทักดังกล่าวไม่มีกฎหมาย
บัญญัติเรื่องอายุความไว้ จึงต้องใช้อายุความ 10 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา 164 กรณีไม่ต้องด้วยมาตรา 1002 ซึ่งบัญญัติไว้แต่เฉพาะกรณีที่ ผู้ทรงเช็คฟ้องผู้สลักหลัง
และผู้ส่งจ่ายและใจทักก็มีได้อยู่ในฐานะ ผู้สลักหลังเช็คตามมาตรา 1003

3. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3996/2533

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 164, 921, 940, 989.พระราชบัญญัติ
ล้มละลายมาตรา 94(1).

เจ้าหนี้สลักหลังเช็คพิพาทเป็นอาวัดผู้ส่งจ่าย เมื่อธนาคารตามเช็คพิพาทปฏิเสธการ
จ่ายเงิน เจ้าหนี้ในฐานะผู้รับอาวัดได้ใช้เงินตามเช็คให้แก่ผู้ทรง เจ้าหนี้ข่มได้สิทธิในอันที่จะไล่
เบี้ยเอาแก่จำเลยบุคคลซึ่งตนได้ประกันตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 940 ซึ่งไม่
มีกฎหมายกำหนดอายุความไว้โดยเฉพาะจึงต้องใช้อายุความ 10 ปี ตามมาตรา 164 คำขอรับชำระ
หนี้ของเจ้าหนี้จึงไม่ขาดอายุความ

4. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5595/2533

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 164, 921, 989, 1003

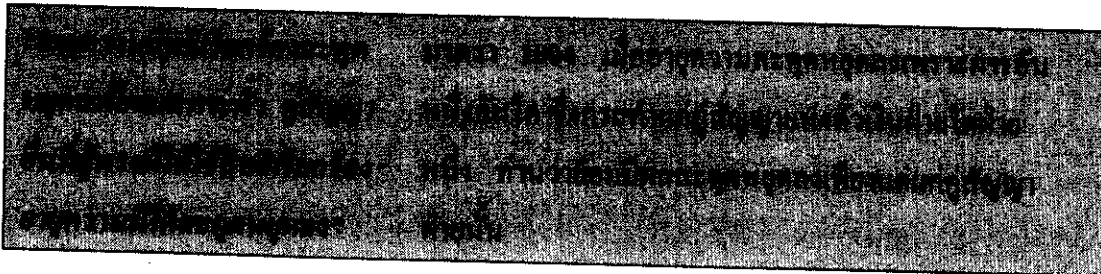
จำเลยส่งจ่ายเช็คให้แก่ใจทักหรือผู้ถือ ใจทักสลักหลังเช็คนำไปขายลดให้แก่บุคคลภายนอก
ผู้รับซื้อเช็คไว้ข่มเป็นผู้ทรงเช็คการสลักหลังของใจทักจึงเป็นเพียงประกันหนี้ตามเช็คพิพาทที่
จำเลยจะต้องรับผิดชอบผู้ทรง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 921ประกอบด้วย
มาตรา 989 ใจทักข่มอยู่ในฐานะค้ำประกันหนี้ตามเช็คของจำเลย เมื่อใจทักได้ชำระหนี้แทน
จำเลยไปแล้ว ข่มมีสิทธิไล่เบี้ยเอาจากจำเลย และเข้ารับช่วงสิทธิของผู้ทรงเช็คบรรดามี
เหนือจำเลยด้วย กรณีเช่นนี้ไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะให้ผู้รับช่วงสิทธิจากผู้
ทรงเช็คจะต้องฟ้องร้องภายในกำหนดเวลาเท่าใด สิทธิเรียกร้องของใจทักในฐานะผู้รับช่วงสิทธิ
มาจากผู้ทรงจึงมีอายุความ 10 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 164 หากอายุ
ความ 6 เดือน ตามมาตรา 1003 ไม่

5. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4330/2544

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30, 1001

การที่โจทก์ในฐานะผู้จ่ายหรือผู้รับรองตัวแลกเงินได้ใช้เงินให้แก่ผู้รับเงินตามตัวแล้วฟ้องไล่เบี้ยเอาจากผู้ออกตัวแลกเงินนั้น ไม่มีกฎหมายกำหนดอายุความไว้โดยเฉพาะ จึงมีอายุความ 10 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30 หากผู้มีอายุความ 3 ปี ตามมาตรา 1001 ไม่เมื่อตัวแลกเงินฉบับสุดท้ายที่จำเลยที่ 1 เป็นผู้ออกนับแต่วันครบกำหนดส่งจ่ายถึงวันฟ้องยังไม่พ้น 10 ปีฟ้องโจทก์จึงยังไม่ขาดอายุความ

* หมายเหตุ ด้วยความเคารพควรใช้คำว่า “ผู้ส่งจ่ายตัวแลกเงิน” แทนคำว่า “ผู้ออกตัวแลกเงิน” (ภูมิ โขกเหมาะ)

คู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบผู้ทรงเช่น ผู้ส่งจ่าย, ผู้รับรอง, ผู้สลักหลัง, ผู้รับอาวัล และผู้สอดเข้ารับรองเพื่อแก้หน้า บุคคลเหล่านี้ต้องร่วมกันรับผิดชอบผู้ทรง ผู้ทรงชอบที่จะฟ้องไล่เบี้ยเรียงตัวหรือรวมกันก็ได้ (มาตรา 967) การที่ผู้ทรงเลือกฟ้องคู่สัญญาที่ต้องรับผิดชอบตามตัวเงินเฉพาะบางคน อายุความย่อมสะดุดหยุดลงระหว่างคดี (มาตรา 174) เฉพาะคู่สัญญาที่ถูกฟ้องเท่านั้น ส่วนอายุความฟ้องคู่สัญญาอื่นที่ไม่ถูกฟ้องในคดีนั้นหาสะดุดหยุดลงไม่⁴³

ตัวอย่าง

ก.เป็นผู้ส่งจ่ายเช็คธนาคารออมสินสาขารามคำแหง ลงวันที่ 1 ธันวาคม 2524 และขีดฆ่าคำว่า “หรือผู้ถือ” ออก ข. สลักหลังโอนเช็คนั้นให้ ค. ค. สลักหลังโอนเช็คนั้นชำระหนี้ ง. ผู้ทรงนำเช็คนั้นไปขึ้นเงินจากธนาคารออมสินฯ ธนาคารออมสินปฏิเสธการจ่ายเงินเพราะเงินในบัญชีของ ก. ไม่พอจ่าย ง. จึงฟ้อง ก. ผู้ส่งจ่ายในวันที่ 1 มิถุนายน 2525 (6 เดือนนับแต่วันออกเช็ค) ดังนี้ อายุความ 1 ปี (มาตรา 1002) ที่ฟ้อง ก. ผู้ส่งจ่ายย่อมสะดุดหยุดลงตามมาตรา 174 แต่อายุความ 1 ปีที่จะฟ้อง ข. และ ค. ผู้สลักหลัง มิได้สะดุดหยุดลงด้วย หาก

⁴³ อัมพร ณ ตะกั่วทุ่ง, เรื่องเดียวกัน, หน้า 324.

ง. ผู้ทรงประสงค์จะฟ้อง ข. และ ค. คู่สัญญาที่เหลือต่อไป ง. ต้องฟ้องภายในอายุความที่
เหลือ กล่าวคือ อายุความอันเป็นประโยชน์ต่อ ข. และ ค. ยังเดินอยู่ต่อไป ไม่สะดุดหยุดอยู่
ดังเช่น ก. ง. จะฟ้อง ข. และ ค. ได้ภายในไม่เกินวันที่ 1 ธันวาคม 2525 มิฉะนั้นจะเกิน 1
ปีตามมาตรา 1002

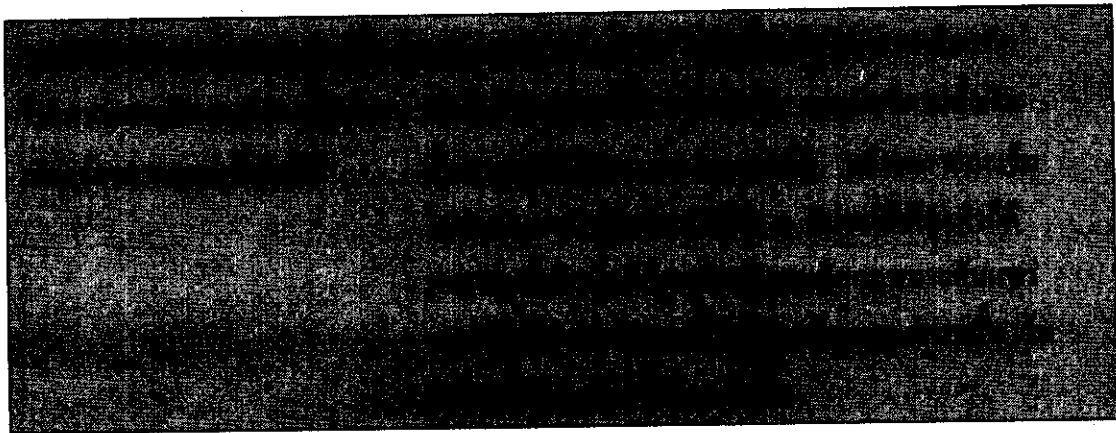
ตัวอย่าง กรณีอายุความสะดุดหยุดลงตามมาตรา 1004

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1225/2537

ข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 11, 295, 680, 940, 1004.

จำเลยที่ 1 ได้นำตัวสัญญาใช้เงินที่จำเลยที่ 1 เป็นผู้ออกตัวมีจำเลยที่ 2 เป็นผู้รับอาวัลมาขาย
ให้แก่โจทก์ ตามหนังสือรับรองการขายตัวสัญญาใช้เงินไม่ปรากฏข้อความว่า หากจำเลย
ที่ 1 ไม่ใช้เงินแก่โจทก์ จำเลยที่ 2 จะยอมใช้เงินแก่โจทก์ หรือคำว่า "ค้ำประกัน" คงระบุเพียง
ฐานะของจำเลยที่ 2 ว่า "ผู้รับอาวัล" ต่อท้ายลายมือชื่อจำเลยที่ 2 และแม้จะระบุเรื่องการผ่อนเวลา
ไว้ก็เป็นการกล่าวถึงความรับผิดชอบของจำเลยที่ 2 ในฐานะผู้รับอาวัล ตาม ประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ มาตรา 940 เท่านั้นเมื่อเป็นกรณีมีข้อสงสัย จึงต้องตีความไปในทางที่เป็นคุณแก่
จำเลยที่ 2 ซึ่งจะเป็นผู้ต้องเสียในมูลหนี้หนี้ โดยถือไม่ได้ว่าจำเลยที่ 2 เป็นผู้ค้ำประกันในการขาย
ลดตัวสัญญาใช้เงิน

แม้ปรากฏว่าหลังจากที่ตัวสัญญาใช้เงินถึงกำหนดใช้เงินแล้วจำเลยที่ 1 ผู้ออกตัวได้ผ่อนชำระ
เงินให้โจทก์ไปบางส่วน เป็นเหตุให้อายุความในส่วนของจำเลยที่ 1 สะดุดหยุดลง แต่เมื่อไม่
ปรากฏว่าจำเลยที่ 2 ผู้รับอาวัลได้ร่วมกระทำด้วยอายุความในส่วนของจำเลยที่ 2 จึงไม่สะดุดหยุด
ลง ตาม มาตรา 295 ประกอบ มาตรา 967, 985

มูลหนี้ตามตัวเงินส่วนใหญ่เกิดจากมูลหนี้เดิม (หนี้เดิม หรือ The original obligation) ก่อนที่จะมีการออกหรือโอนตัวเงินให้กัน กล่าวคือเป็นการชำระหนี้ด้วยการออก, โอน หรือ สลากหลังตัวเงินให้แก่กัน และหนี้ตามตัวเงินนั้นจะระงับสิ้นไปก็ต่อเมื่อตัวเงินนั้นได้มีการใช้เงินแล้วตามมาตรา 321 วรรคท้าย หลักการในมาตรา 1005 นี้ก็บัญญัติเช่นเดียวกับมาตรา 321 วรรคท้าย ดังกล่าว โดยวางหลักไว้ว่า กรณีที่ถูกชำระหนี้, โอนหรือสลากหลังตัวเงินเพื่อชำระหนี้มูลหนี้ใด ๆ แก่เจ้าหนี้ (ผู้ทรง) แต่สิทธิตามตัวเงินนั้นได้สูญสิ้นไปเพราะพ้นกำหนดอายุความ (ตามมาตรา 1001-1003) เป็นผลให้เจ้าหนี้ไม่อาจนำตัวเงินมาฟ้องบังคับได้ หรือเพราะเจ้าหนี้ (ผู้ทรง) ละเว้นไม่ดำเนินการต้องตามที่กฎหมายกำหนดในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งคนมีหน้าที่ต้องทำ (เช่น ไม่ยื่นตัวให้เขาใช้เงินในวันถึงกำหนด, ไม่ทำคำคัดค้าน ฯลฯ) เป็นผลให้ผู้ทรงสิ้นสิทธิไล่เบี้ยคู่สัญญาบางคนเช่นนี้ ท่านว่าหนี้เดิมนั้นยังคงมีอยู่ตามหลักกฎหมายแห่งทั่วไปในลักษณะอื่น ๆ เท่าที่ลูกหนี้มีได้ต้องเสียหายแต่การนั้น

เช่น ถ้าเจ้าหนี้ผู้ทรงนำตัวเงินอื่นตามกำหนดก็จะได้เงินตามตัว แต่เมื่อมาฟ้องตามมูลหนี้เดิม ลูกหนี้ต้องไปกู้เงินมาชำระให้ จึงเรียกให้เจ้าหนี้รับผิดชอบในดอกเบี้ยซึ่งเป็นค่าเสียหายได้⁴⁴ ทั้งนี้เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น เช่น เจ้าหนี้กับลูกหนี้ตกลงกันในการออกตัวเงินว่า ถ้าตัวเงินไม่มีการใช้เงินเพราะความผิดของเจ้าหนี้แล้ว ให้หนี้เป็นอันระงับไป ดังนี้ เจ้าหนี้จะมาใช้สิทธิเรียกร้องตามมูลหนี้เดิมอีกหาได้ไม่⁴⁵ (ดูคำพิพากษาฎีกาที่ 477/2489)

⁴⁴ อัมพร ณ ตะกั่วทุ่ง, เรื่องเดียวกัน, หน้า 326.

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 326.